

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
ЗА 2017. ГОДИНУ**

Београд,

Децембар 2018. године

САДРЖАЈ

1. УВОД

2. КАПАЦИТЕТИ – ЉУДСКИ РЕСУРСИ

- 2.1. Запослени
- 2.2. Стручно усавршавање запослених

3. КОРИСНИЦИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

- 3.1. Малолетни корисници ЦСР
- 3.2. Пунолетни корисници ЦСР - млади, одрасли и старији

4. ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

- 4.1. Материјална подршка
- 4.2. Старатељска заштита
 - 4.2.1. Деца под старатељством
 - 4.2.2. Пунолетни под старатељством
- 4.3. Смештај корисника у систему социјалне заштите
 - 4.3.1. Смештај деце
 - 4.3.2. Смештај пунолетних корисника
- 4.4. Усвојење
- 4.5. Заштита од насиља
- 4.6. Заштита малолетника са проблемима у понашању
- 4.7. Вршење родитељског права

5. ЗАКЉУЧАК

1. УВОД

Извештај о раду центара за социјални рад (ЦСР) је један од извештаја о раду установа социјалне заштите који припрема Републички завод за социјалну заштиту (у даљем тексту РЗСЗ).

Извештај је сачињен на основу појединачних (статистичких и наративних) извештаја о раду 170 ЦСР које је прикупио РЗСЗ. Податке које износи ЦСР треба узимати као илустрацију стања у систему, обзиром да област прикупљања података није довољно уређена и не постоји јединствени информациони систем за евиденцију и унос података установа социјалне заштите, са дефинисаним одговорностима сваке инстанце у процесу.

Извештај се састоји из неколико целина:

Прву целину чине **капацитети и људски ресурси ЦСР** у 2017. години.

У другом делу извештаја приказани су **корисници ЦСР** према корисничким групама: малолетни и пунолетни.

Трећи део односи се на **права и услуге из домена јавних овлашћења** (дефинисани Породичним законом и Законом о социјалној заштити).

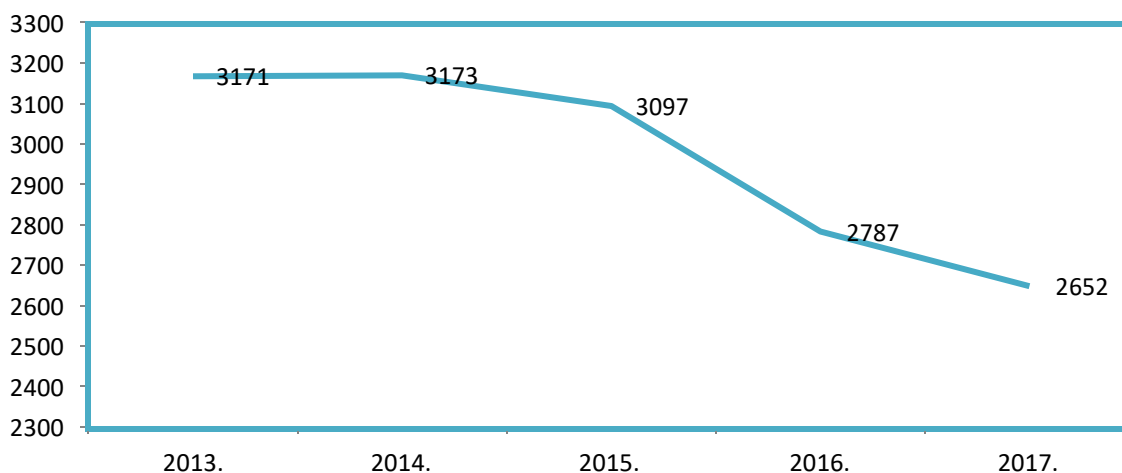
У завршном делу извештаја приказани су основни **закључци**.

2. КАПАЦИТЕТИ – ЉУДСКИ РЕСУРСИ У ЦСР

2.1. РАДНИЦИ ЗАПОСЛЕНИ НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ

У односу на претходну годину, број радника у ЦСР запослених на неодређено време смањен је за 5%, а чак 16,4% у односу на 2013. годину (Графикон бр. 1)¹.

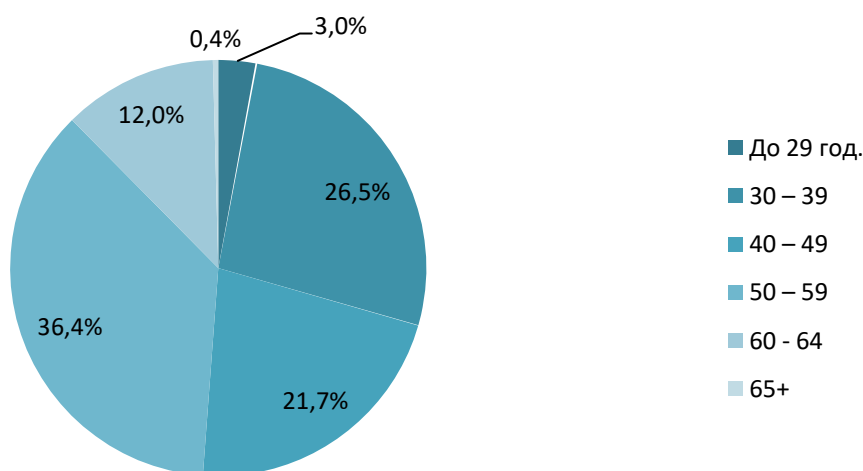
Графикон бр. 1: Број радника запослених на неодређено време у ЦСР, 2013 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

У старосној структури запослених радника на неодређено време, доминирају запослени старости 50 - 59 година са 36,4% (Графикон бр. 2).²

Графикон бр. 2: Структура запослених радника на неодређено време у ЦСР према старости, 31.12.2017. (у %)

Извор: Извештаји ЦСР

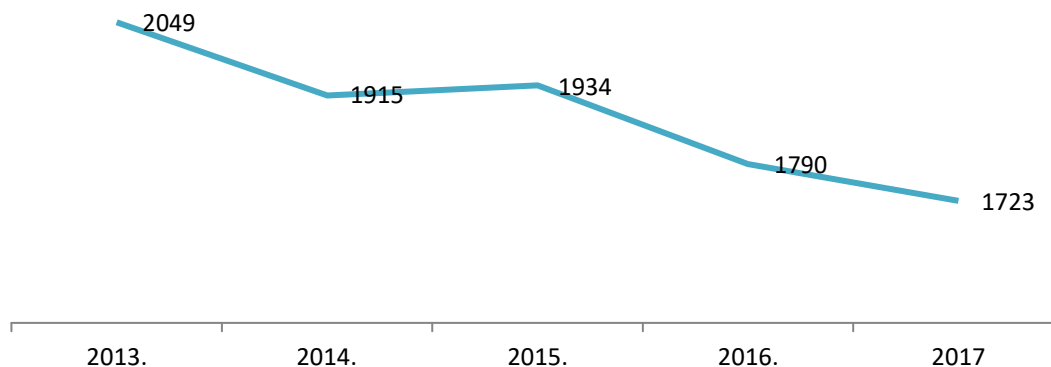
¹ Смањење броја радника на неодређено време је у највећој мери последица примене Закона о забрани запошљавања који је на снази од 2014. и ограничава попуњавање упражњених места и запошљавање неопходних кадрова.

² Број младих кадрова (до 29 година) и даље се смањује - и овај тренд је последица примене Закона о забрани запошљавања.

На дан 31.12.2017. било је **1.723 стручна радника** запослена на неодређено време, што је за **16% мање** у односу на **2013.**

У односу на претходну годину, **број стручних радника** у 2017. години је **мањи за 7,5%** (Графикон бр. 3). Смањење броја стручних радника праћено је трендом повећања броја корисника³, чиме се отежава испуњавање стандарда квалитета услуга које ЦСР пружа.

Графикон бр. 3: **Број стручних радника запослених на неодређено време у ЦСР, 31.12.2017.**

Извор: Извештаји ЦСР

Од укупно **1.723 стручна радника**, према врсти послова које обављају, на дан 31.12.2017. било је ангажовано **1.017 водитеља случаја**, што је за **15% мање** у односу на 2013. Поједини ЦСР извештавају о правницима ангажованим на овим пословима, што представља кршење Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад. Што се тиче осталих стручних радника, **99** обавља послове **супервизора**, **119** стручних радника обавља истовремено послове **и супервизора и водитеља случаја**, а **489** обавља **друге стручне послове** (од тога 298 чине правници).

2.2. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Према подацима из извештаја ЦСР за 2017, 148 стручних радника, односно 8,6% укупног броја није похађало основни програм обуке за посао који обављају: 68 радника није похађало обуку за вођење случаја, 48 обуку за супервизију и 32 радника обуку за правнике.

Највећи број радника, укупно 1.603, похађао је програме акредитоване у систему социјалне заштите, док је 1.527 радника похађало обуке које нису акредитоване у систему социјалне заштите.

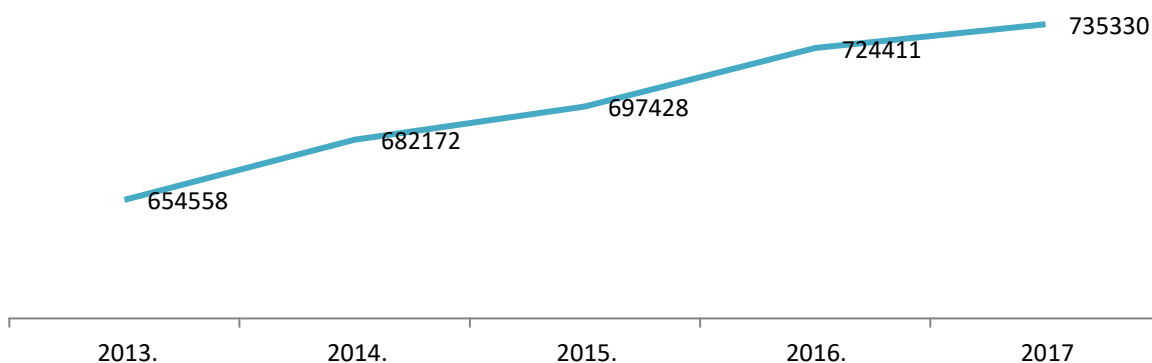
³ Број корисника у 2017. је повећан за 11% у односу на 2013. годину.

3. КОРИСНИЦИ ЦСР

У току 2017. на евиденцији ЦСР било је укупно **735.330** корисника, а на дан **31.12.2017.** евидентирано је **587.838** активних корисника.

У протеклих пет година бележи се константан пораст укупног броја корисника на евиденцији ЦСР. Број корисника у 2017. је за 11% већи од броја корисника у 2013. години (Графикон бр. 4).

Графикон бр. 4: Укупан број корисника на евиденцији ЦСР, 2013 – 2017.

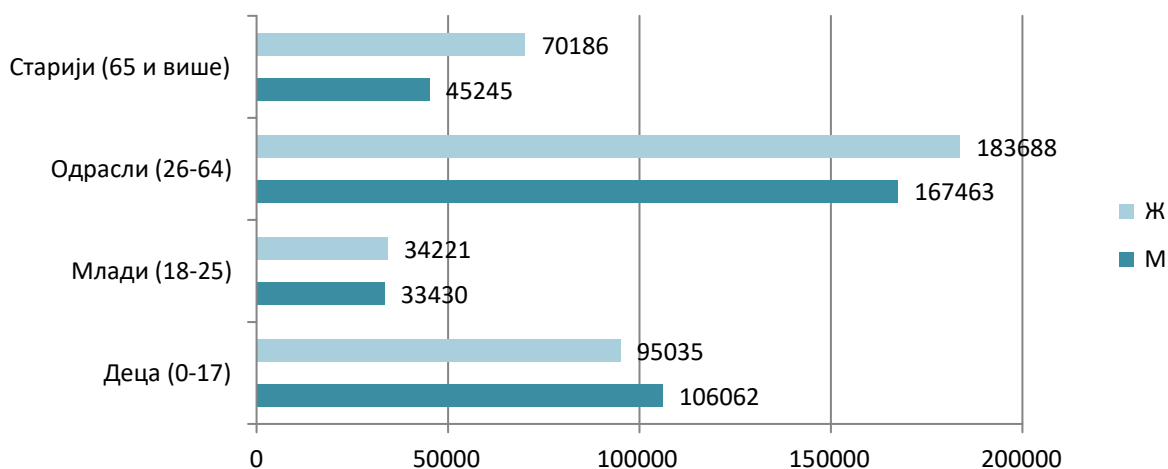

Извор: Извештаји ЦСР

Удео корисника ЦСР у општој популацији Србије у 2017. износио је 10,1%. Највећи удео корисника ЦСР у односу на популацију региона забележен је у Јужној и Источној Србији са 12,5%, док 6,4% грађана користи услуге социјалне заштите у београдском региону.

У старосној структури корисника доминирају одрасли корисници са 48%, следе деца са 27%, затим старији 16% и потом млади са 9% (Графикон бр. 5). У укупном броју корисника доминирају жене, а само у категорији деца приметан је већи број дечака у односу на девојчице.

Графикон бр. 5: Укупан број корисника на евиденцији ЦСР према старосној структури и полу, 2017. година

Извор: Извештаји ЦСР

3.1. Малолетни корисници

Подаци показују да је у 2017. години 57,6% малолетних корисника из групације материјално угрожених корисника.

Табела 1: Малолетни корисници на евиденцији ЦСР према корисничким групама, 2017 (у %)

Корисничке групе малолетних	%
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	4,7
Деца жртве насиља и занемаривања	5,5
Деца са неадекватним родитељским старањем	3,2
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	7,7
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	13,4
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	57,6
Деца ОСИ	5,4
Деца у поступцима одређивања личног имена	0,5
Деца у поступцима располагања имовином	0,8
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	0,1
Деца жртве трговине људима	0,0
Деца страни држављани без пратње	0,5
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0,2
Деца повратници/из реадмисије	0,3

Извор: Извештаји ЦСР

3.2. Пунолетни корисници – млади, одрасли и старији

Од укупног броја пунолетних корисника на евиденцији ЦСР, 61,4% припада категорији материјално угрожених особа. Подаци не одступају од података из претходне године.

Табела бр. 2 : Пунолетни корисници на евиденцији ЦСР према корисничким групама, 2017, (у %)

Корисничке групе пунолетних	2017. година
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	4,8
Особе које се споре око вршења родитељског права	4,8
Особе са инвалидитетом	11,8
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	2,3
Особе које имају потребе за смештајем -домски или породични смештај	7,8
Материјално угрожене особе	61,4
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	0,0
Жртве трговине људима	0,0
Бескућници	0,2

Извор: Извештаји ЦСР

4. ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

4.1. МАТЕРИЈАЛНА ПОДРШКА

У децембру 2017. године право на НСП користило је **260.759** лица односно **104.276** породица⁴. Број деце која су у групи корисника НСП је **94.783**. У старосној структури корисника НСП доминирају одрасли корисници са 49%, а потом деца са 36%, док је удео младих 9% и старијих 6%.

Према подацима ЦСР, у току 2017. године поднето је **85.521** нових захтева за остваривање права на новчану социјалну помоћ, а **право на НСП признато је за 74.572** корисника.

Бележи се пораст поднетих захтева за **признавање права на једнократну новчану помоћ** (у даљем тексту ЈНП). У току 2017. године поднето је **183.427** захтева за остваривање права на ЈНП, док је **право на ЈНП признато за 165.966** корисника.

За унапређење квалитета живота особа са инвалидитетом, преко ЦСР се могу остварити додаци за помоћ и негу другог лица (ДНП) и увећани додатак за помоћ и негу другог лица (УДНП).

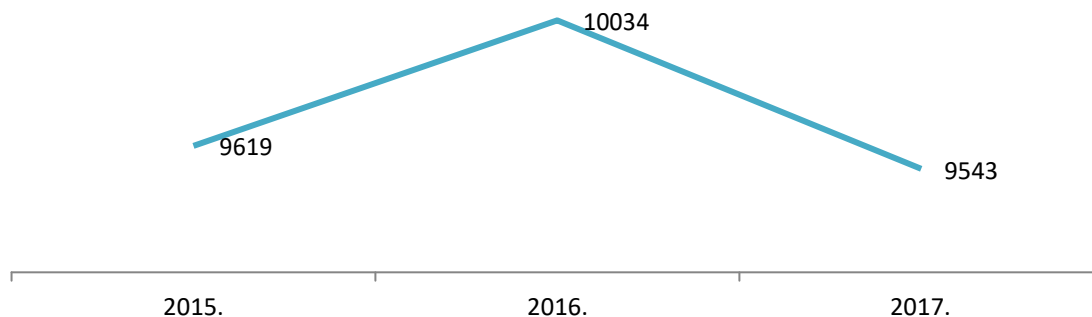
Захтеве за ДНП у 2017. години поднело је 12.904 лица, а **право је признато за 7.009** корисника. У 2017. години поднето је **8.909** захтева за УДНП, а **право је признато за 4.688** корисника.

4.2. СТАРАТЕЉСКА ЗАШТИТА

4.2.1. ДЕЦА ПОД СТАРАТЕЉСТВОМ

У 2017. години било је **9.543** деце према којој је примењена старатељска заштита (Графикон 6). Учешће ове категорије у укупном броју деце у односу на претходну годину је непромењено.

Графикон бр. 6: Деца под старатељском заштитом, 2015 -2017.

Извор: Извештаји ЦСР

⁴ Извор података: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Најчешћи разлог примене сталне старатељске заштите према деци у току 2017. је неадекватно родитељско старање, које се јавља у 38% случајева (Графикон бр. 7).

Графикон бр. 7: Разлози примене старатељске заштите код деце, 2017, (у %)

Извор: Извештаји ЦСР

У укупном броју деце под сталним старатељством на евиденцији ЦСР у току 2017. године у 45% случајева ЦСР непосредно врши улогу старатеља.

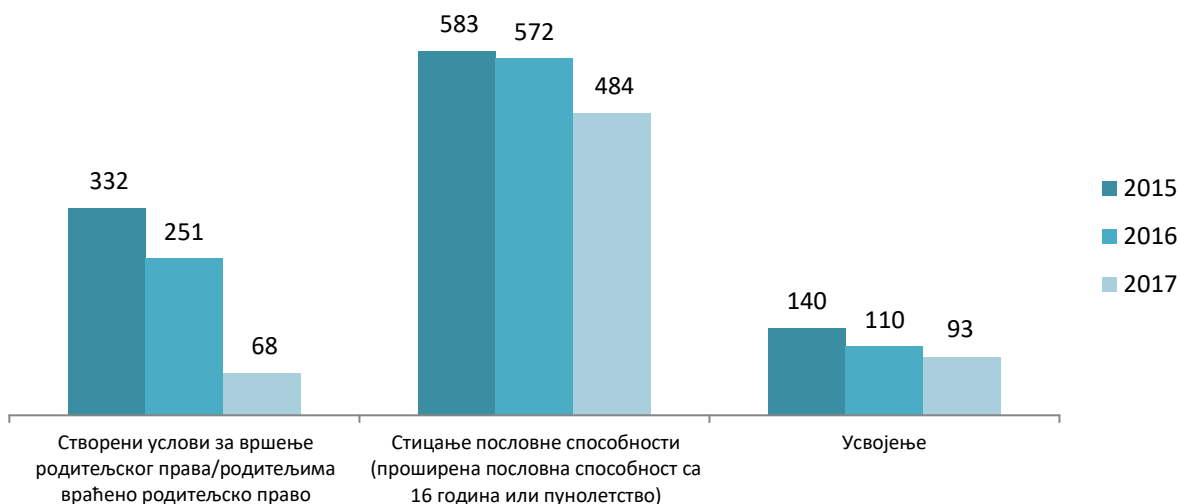
Графикон бр. 8: Деца под старатељством на евиденцији ЦСР према врсти смештаја у 2017. (у %)

Извор: Извештаји ЦСР

Међу разлозима престанка старатељске заштите над децом и даље доминира престанак старатељства услед пунолетства (Графикон бр. 9).

Графикон бр. 9: Разлози престанка старатељске заштите над децом, 2017.

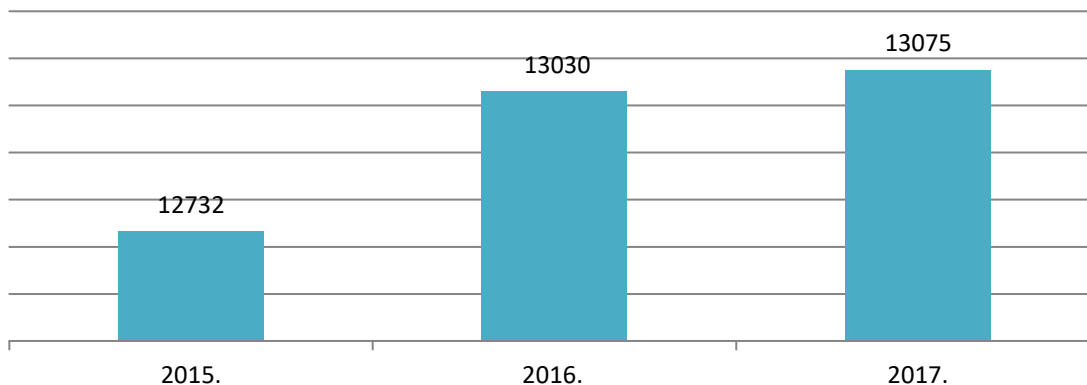

Извор: Извештаји ЦСР

4.2.2. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПОД СТАРАТЕЉСТВОМ

Укупан број пунолетних корисника према којима је примењена старатељска заштита у 2017. години износио је **13.075**.

Графикон бр. 10: Број корисника лишених пословне способности, 2015 - 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

У овој категорији и даље доминирају корисници потпуно лишени пословне способности, док је број особа делимично лишених пословне способности незнатан. У категорији корисника потпуно лишених пословне способности 71% су одрасли.

Од укупног броја старатељстава над пунолетним особама, у **31% случајева реч је о непосредним старатељствима** које обавља ЦСР, што отвара питања о оптерећености стручних радника и квалитету подршке који се пружа штићеницима.

Пунолетни корисници под старатељством у 44% случајева живе у сродничкој или сопственој породици, док је 43% смештено у дом (Графикон бр. 11).

Графикон бр. 11: Пунолетни корисници под старатељством према врсти смештаја, 2017, (у %)

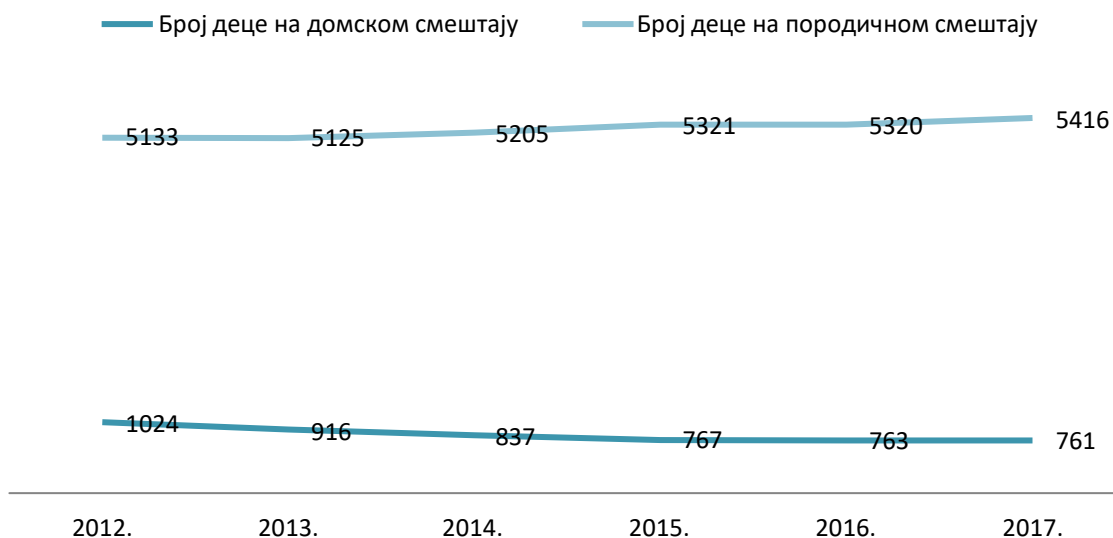
Извор: Извештаји ЦСР

4.3. СМЕШТАЈ

4.3.1. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ

На дан **31.12.2017.** на смештају се налазило укупно **6.177** деце, од чега је **88%** деце смештено у хранитељске породице, а **12%** у установе за смештај (Графикон бр. 12).

Графикон бр. 12: Деца на породичном и домском смештају, 2013 – 2017.

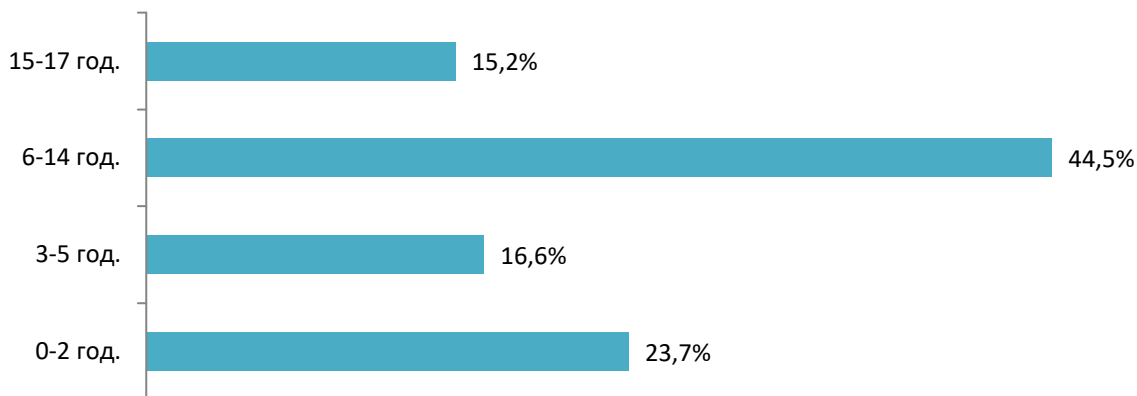

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Тренд смањења броја деце у домовима за децу и раст броја деце у хранитељским породицама у протеклих пет година, сврстава Србију у једну од земаља са најнижом стопом институционализације у Европи. Међутим, укупан број деце на смештају континуирано расте протеклих година.

У току 2017. ЦСР је као орган старатељства интервенисао издвајањем **1.093** деце из породица. Удео деце до три године издвојене из породице заступљен је са **23,7%** (Графикон бр. 13).

Графикон бр. 13: Деца издвојена из породица у току 2017. године (нови корисници), према узрасту, (у %)

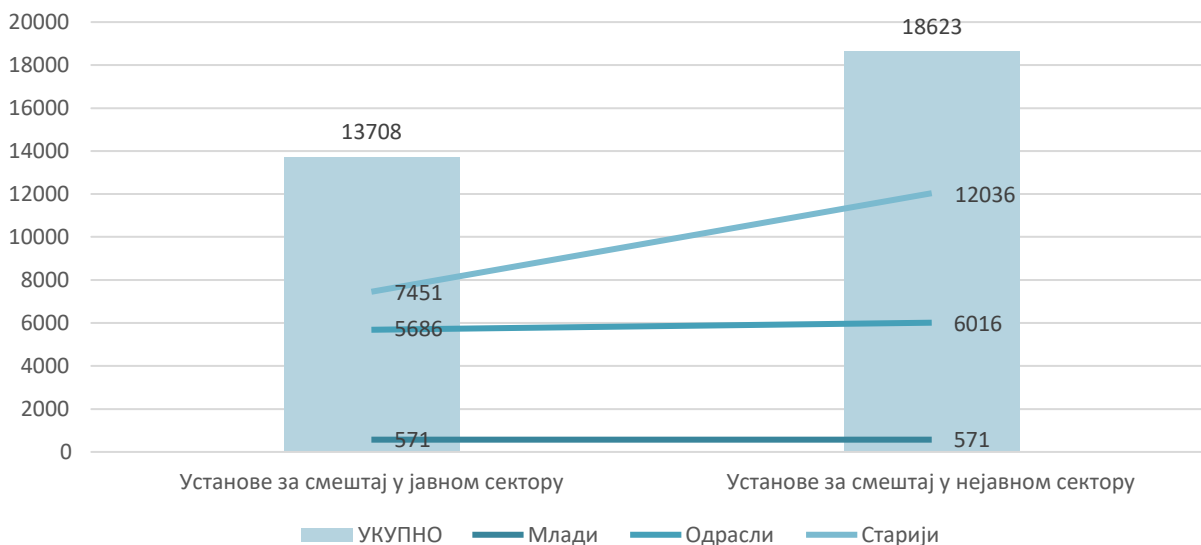

Извор: Извештаји ЦСР

4.3.2. СМЕШТАЈ ПУНОЛЕТНИХ КОРИСНИКА

На дан **31.12.2017.** године, на смештају у јавном и нејавном сектору налазило се **18.623** пунолетних корисника на смештају (Графикон бр. 14).

Графикон бр. 14: Пунолетни корисници смештаја (домски смештај) према старости и полу, 2017.

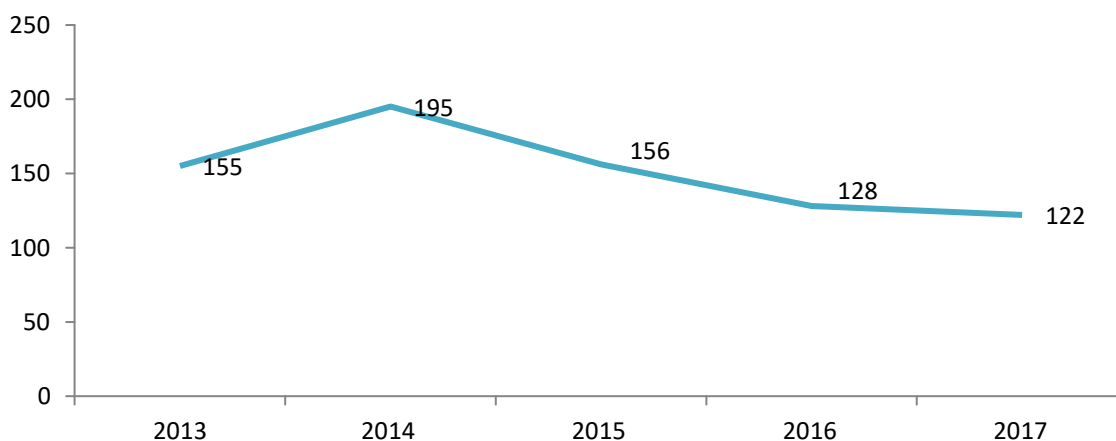

Извор: Установе за домски смештај

4.4. УСВОЈЕЊЕ

Током 2017. усвојено је **122 деце**⁵ - од тога је 77% усвојено од стране домаћих држављана, а за 23% деце реализовано је међународно усвојење. Међународно усвојење се примењује у складу са Хашком конвенцијом и то само изузетно, када за дете подобно за усвојење није могуће пронаћи усвојитеље у Србији. Деца која одлазе на међународно усвојење су углавном деца са сметњама у развоју и тежим здравственим тешкоћама. У последње три године забележен је пад броја деце за коју је усвојење изабрано као облик заштите.

Графикон бр. 15: Деца за коју је реализовано усвојење као облик заштите, 2013 - 2017.

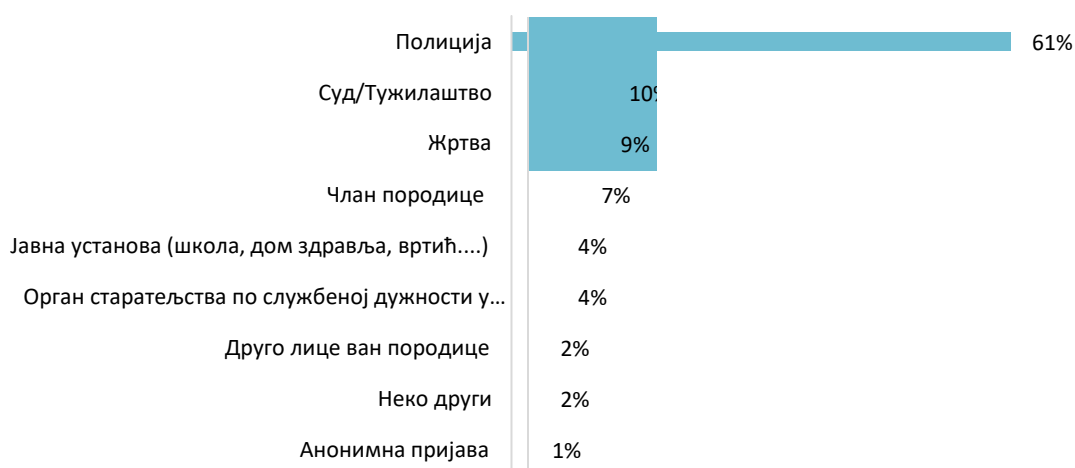

Извор: МРЗБСП

4.5. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА

У 2017. евидентирано је **31.138** пријава насиља у ЦСР, од чега 61% чине пријаве од стране полиције.

Графикон бр. 16: Пријаве насиља у ЦСР у 2017. години према подносиоцу пријаве, (у%)

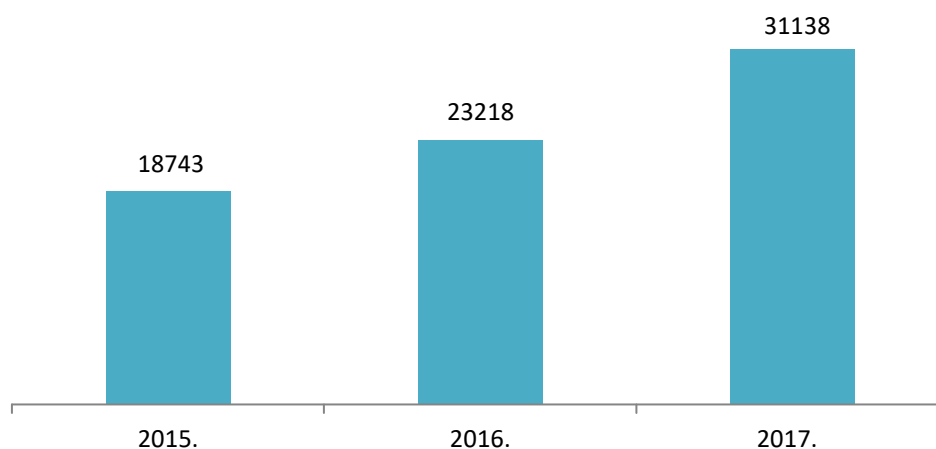

Извор: Извештаји ЦСР

⁵ Подаци Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Број свих пријављених случајева насиља - породичног и партнерског је за 25% већи у односу на 2016. годину.

Графикон бр. 17: Број пријављених случајева породичног и партнерског насиља 2015 - 2017.

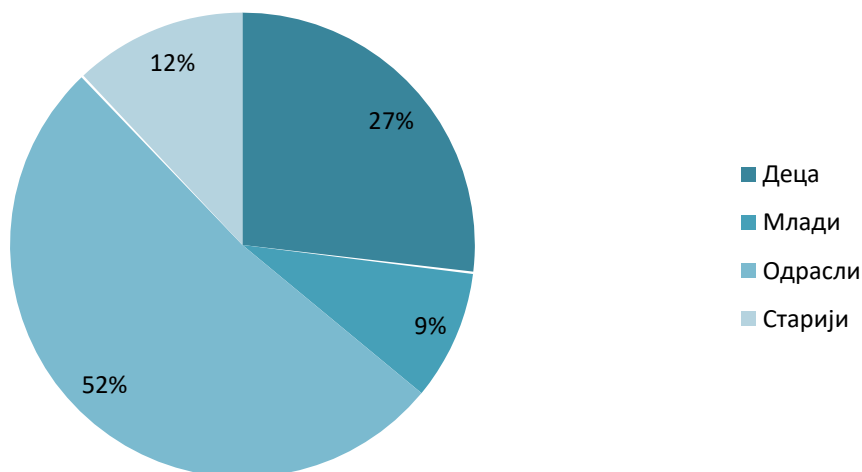

Извор: Извештаји ЦСР

У 99% случајева породично насиље се дешава у биолошким породицама, док тај број у хранитељским, усвојитељским или другим породицама износи непуних 1% свих пријава.

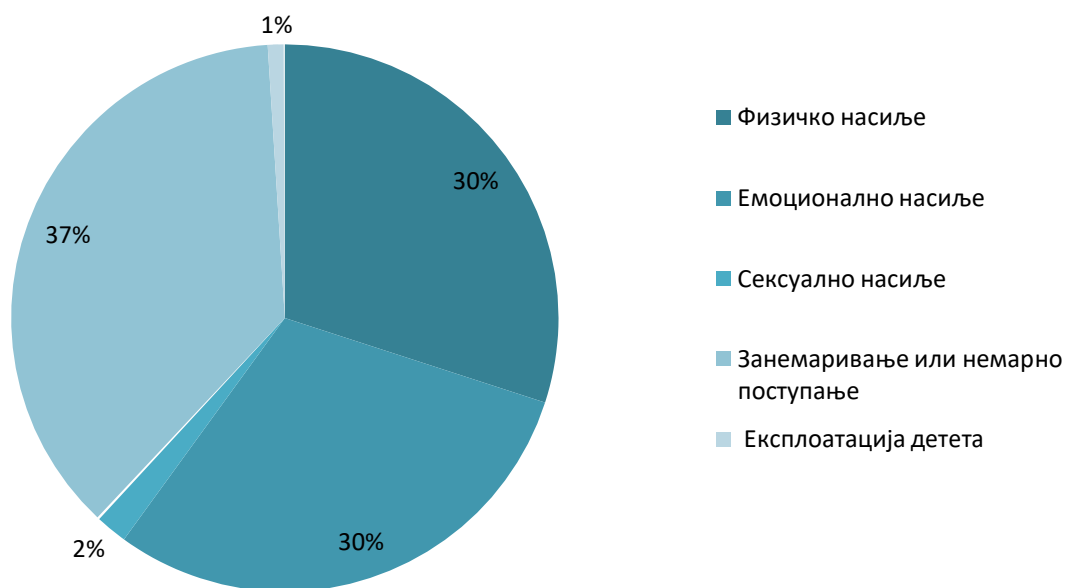
Према старосној структури жртве, 52% пријава односи се на насиље над одраслима. У свим узрасним категоријама доминирају пријаве насиља над особама женског пола.

Графикон бр. 18: Пријаве насиља у ЦСР у односу на узраст жртве насиља, 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

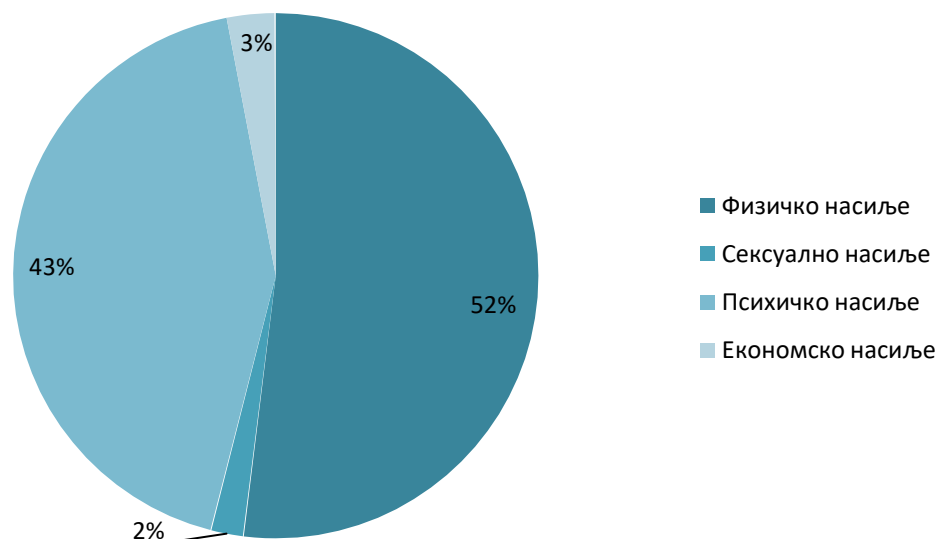
Графикон бр. 19: Пријаве насиља у ЦСР у односу на доминантну врсту насиља када су деца жртве, 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

Када је реч о пријавама насиља над пунолетним жртвама насиља, у 52% пријава реч је о физичком насиљу (Графикон бр. 20).

Графикон бр. 20: Пријаве насиља у ЦСР у односу на доминантну врсту насиља када су пунолетни жртве, 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

Када је реч о особама које су у пријавама насиља означене као **починиоци насиља**, у 37% случајева починилац насиља је брачни/ванбрачни партнер.

Графикон бр. 21: Структура починилаца насиља у породици према сродству са жртвом насиља, 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 22: Поступци које је ЦСР предузимао у току 2017. године у случајевима заштите деце од насиља у породици, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

Када се ради о поступцима које је ЦСР покренуо пред судом у заштити деце жртава насиља, доминирају поступци за изрицање мера заштите од насиља у породици. Структура покренутих поступака према врсти поступка је иста као и претходне године (Графикон бр. 23).

Графикон бр. 23: Поступци које је ЦСР покренуо пред Судом у току 2017. године у случајевима заштите деце од насиља у породици, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

У заштити пунолетних жртава насиља у односу на све поступке, ЦСР је у 2017. години у 72% случајева пружио материјалну, правну, или саветодавну подршку жртви насиља у оквиру ЦСР (Графикон бр. 24).

Међу жртвама издвојеним из породице по одлуци ЦСР, од укупно 628 издвојених, 94,5% је особа женског пола.

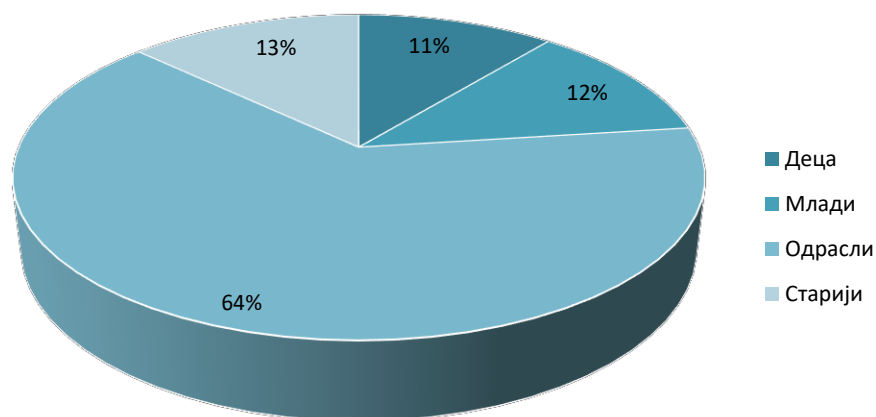
Графикон бр. 24: Поступање ЦСР у односу на пријаве насиља над пунолетним жртвама, 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

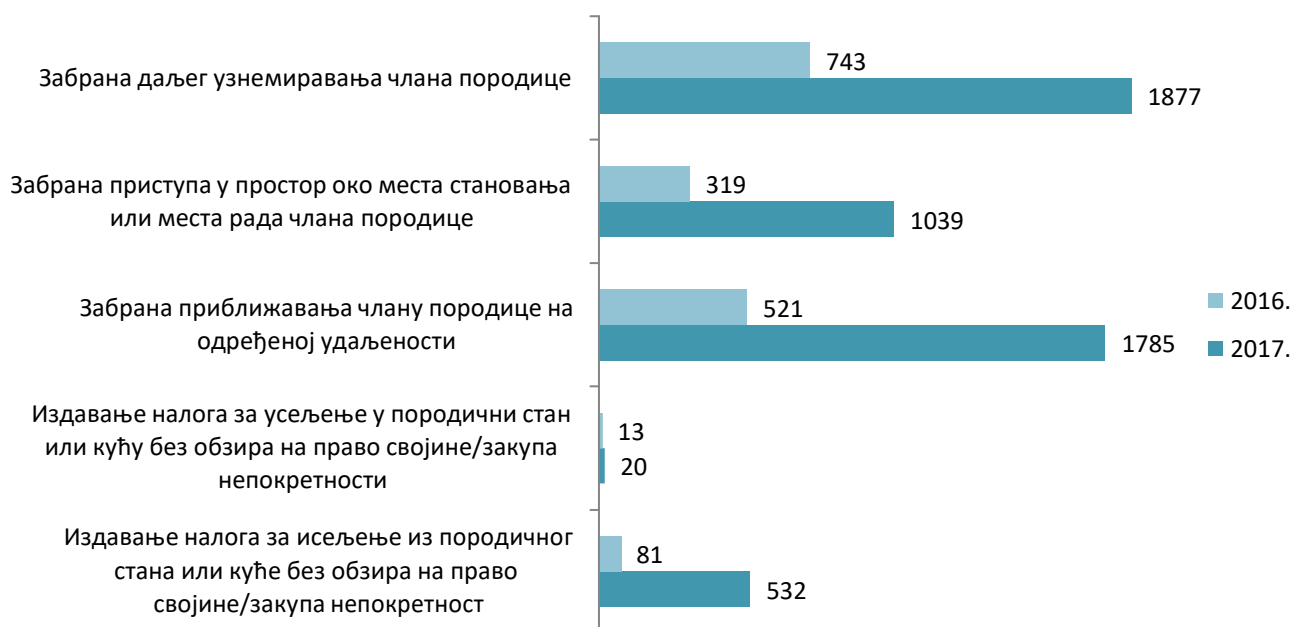
Групе за координацију и сарадњу на локалном нивоу донеле су укупно 6.706 индивидуалних планова за заштиту и подршку жртвама насиља (Графикон бр. 25).

Графикон бр. 25: Број индивидуалних планова заштите и подршке жртви насиља, донетих на Групи за координацију и сарадњу, према узрасту жртве, у 2017, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 26: Број изречених мера заштите од насиља у породици у ЦСР према врсти мера, 2016-2017.

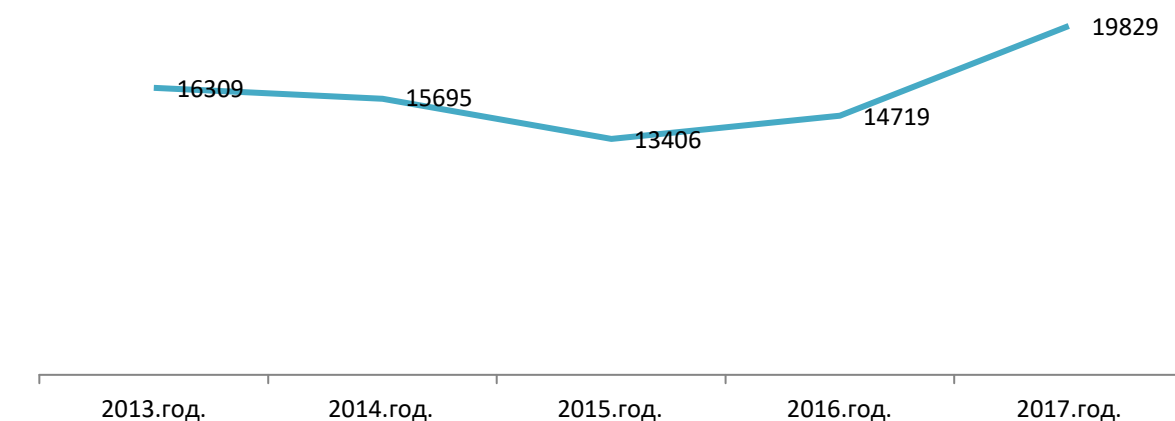

Извор: Извештаји ЦСР

4.6. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА СА ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ

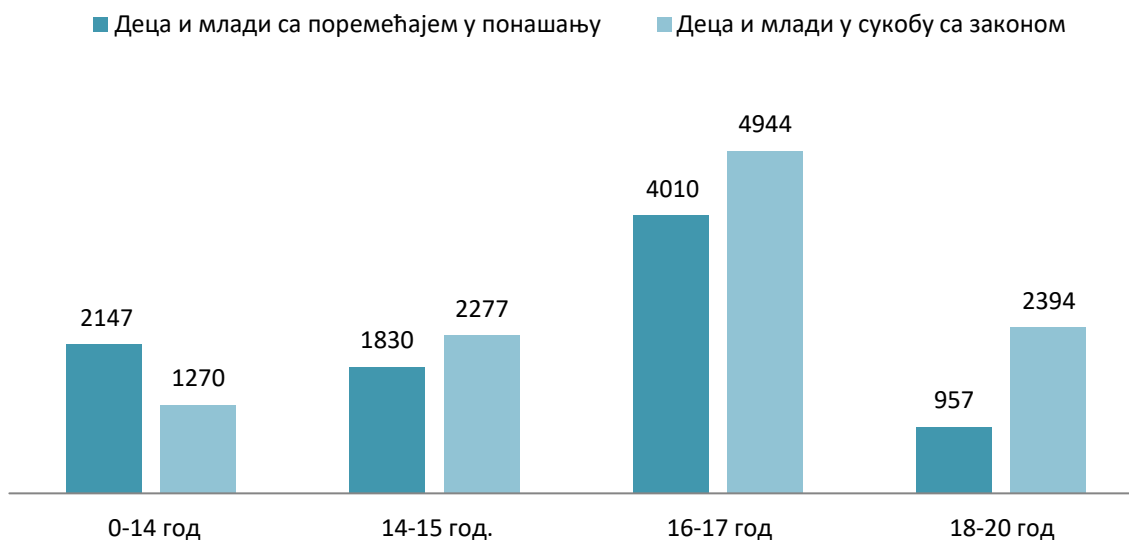
Током 2017. евидентирано је укупно **19.829** деце са проблемима у понашању и деце у сукобу са законом, што је за 34% више него у току 2016. Од тога је **10.885** деце у сукобу са законом, а **8.944** деце са проблемима у понашању.

Графикон бр. 27: Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом на евиденцији ЦСР, 2013 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 28: Деца и млађа пунолетна лица са проблемима у понашању и у сукобу са законом, према узрасту, 2017.

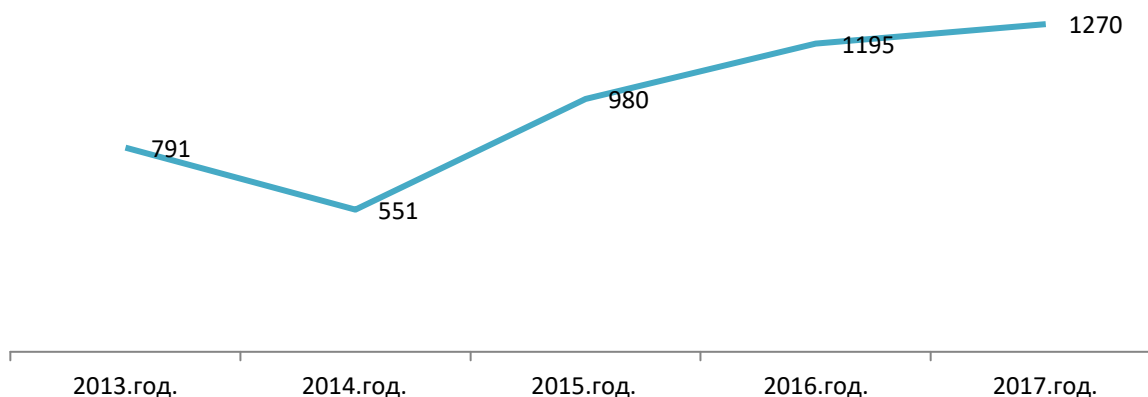

Извор: Извештаји ЦСР

Посебно је осетљива група деце млађе од 14 година која имају проблеме у понашању. Број ове деце у 2017. увећан је за 13% у односу на претходну годину.

Број деце млађе од 14 година која су починила кривична дела је такође у сталном порасту. У 2017. години је укупно **1.270** деце млађе од 14 година починило кривично дело или прекршај (Графикон бр. 29).

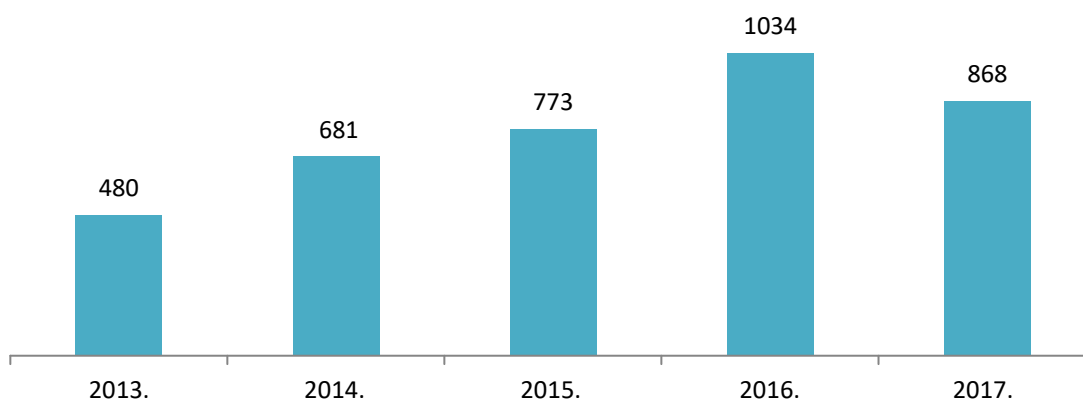
Графикон бр. 29: Број деце починилаца кривичних дела млађих од 14 година, 2013 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

Тренд пораста примене диверзионих мера и поступака према малолетним починиоцима кривичних дела је заустављен: примењено је 16% мање ових поступака у односу на 2016. годину.

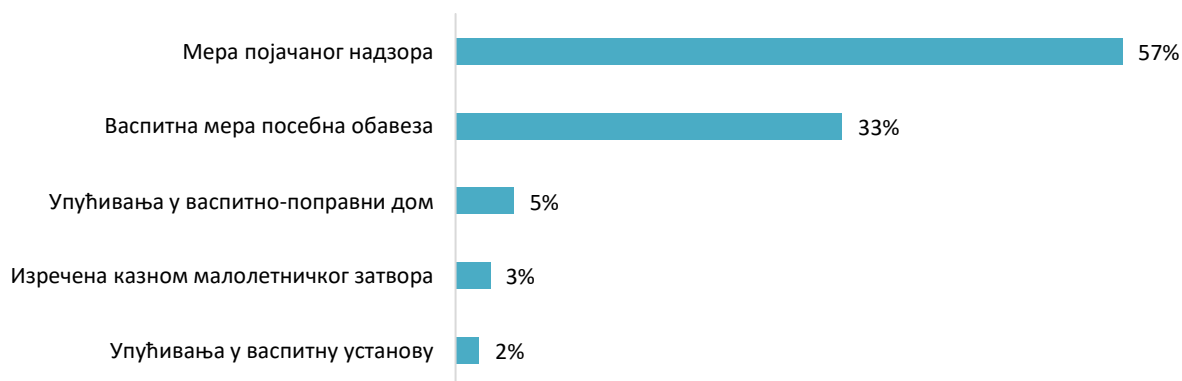
Графикон бр. 30: Број изречених васпитних налога према евиденцији ЦСР, 2012 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

Малолетницима се за учињена кривична дела могу изрећи: **васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности.**

Графикон бр. 31: Структура изречених васпитних мера према евиденцији ЦСР, 2017, (у%)

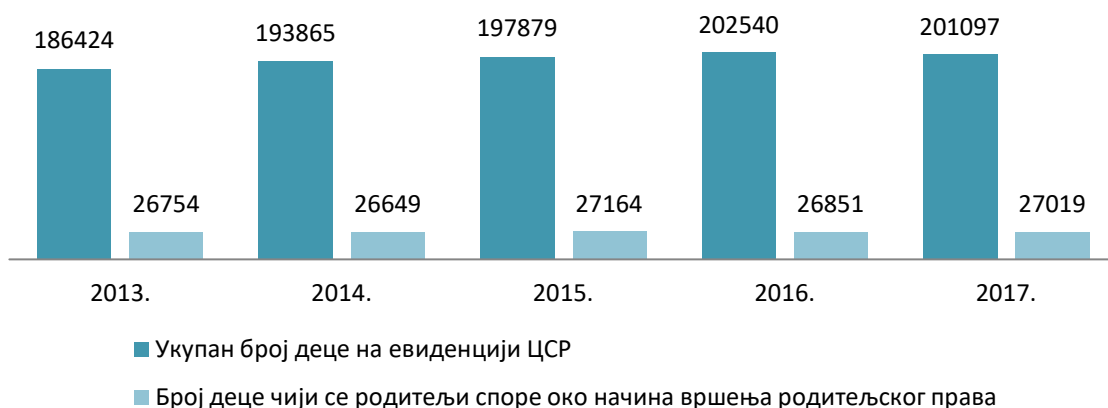

Извор: Извештаји ЦСР

4.7. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Удео деце из породица у којима се родитељи споре око вршења родитељског права у 2017. години износи **13%** од укупног броја деце на евиденцији ЦСР (Графикон бр. 32).

Графикон бр. 32: Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права, 2013 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

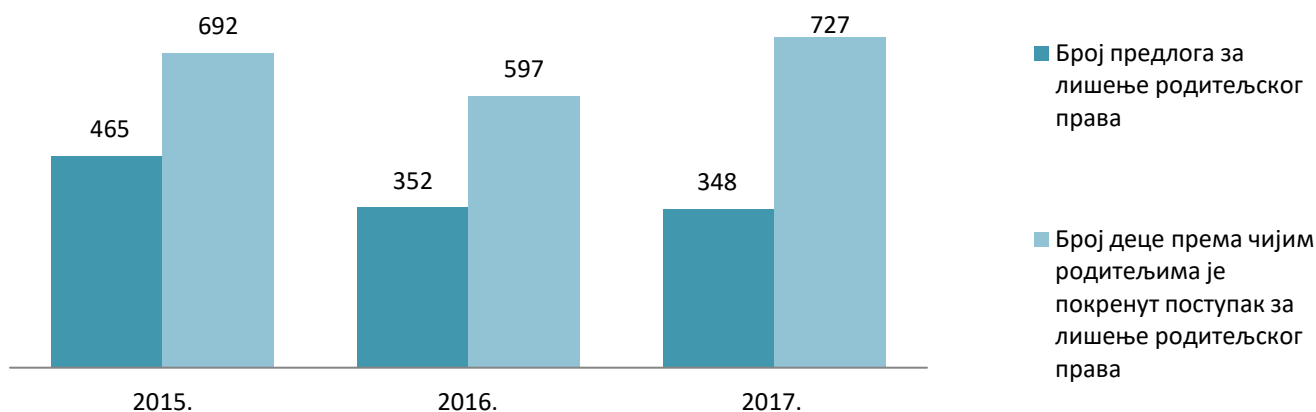
Графикон бр. 33: Број деце у поступцима у којима је ЦСР на захтев суда одлучивао о заштити права детета, 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

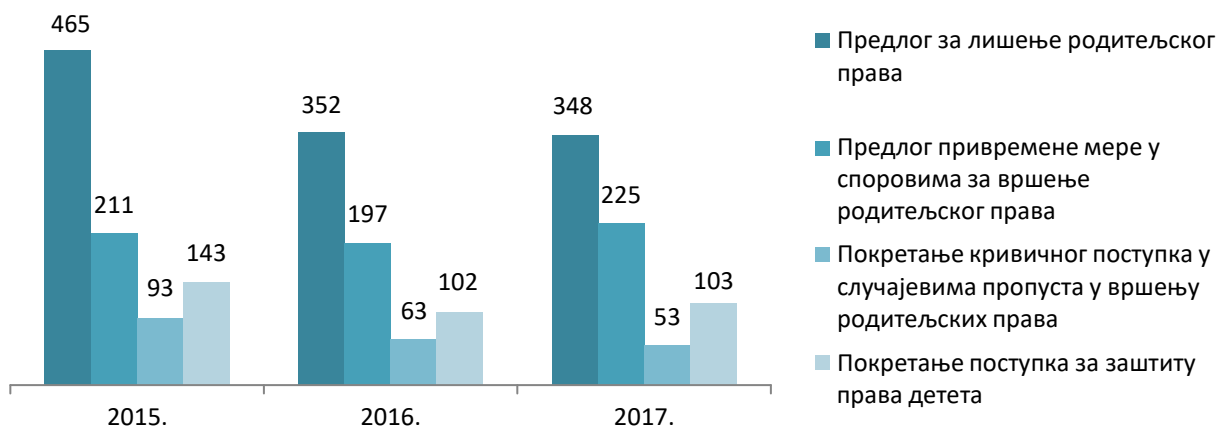
У 2017. години ЦСР је покренуо **348** поступака за лишење родитељског права (Графикон бр. 34). Иако се број покренутих поступака за лишење родитељског права смањује, број деце према чијим родитељима је покренут поступак лишења се повећава, и то за 22% више у 2017. него у 2016. години.

Графикон бр. 34: Предлози за лишење родитељског права и број деце према чијим родитељима је покренут поступак за лишење родитељског права, 2015 - 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

Графикон бр. 35: Број поступака које је ЦСР покренуо пред судом у вези са вршењем родитељског права, 2015 – 2017.

Извор: Извештаји ЦСР

У 2017. донето је **507 решења о мерама корективног надзора** у односу на родитеље. У односу на број корисника, укупан број корективних надзора родитељима који изриче ЦСР се у периоду 2015 – 2017. године смањује.

5. ЗАКЉУЧАК

Синтетизовани извештај о раду Центара за социјални рад у Србији представља анализу рада ЦСР за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године и израђен је у процесу редовног годишњег извештавања о раду установа у систему социјалне заштите. Укупно је достављено и анализирано 170 Извештаја о раду ЦСР.

Неусклађен и неадекватан нормативни оквир који уређује област праћења и извештавања у социјалној заштити **основни је узрок непоузданости података** које достављају ЦСР, услед чега податке на којима се базира Извештај о ЦСР за 2017. годину треба посматрати као илустрацију стања и потреба у социјалној заштити.

Према подацима ЦСР, на дан 31.12.2017. у ЦСР је било укупно **2.652 радника запослених на неодређено време**, што је за 5% мање у односу на претходну годину. Док **број корисника континуирано расте, број запослених опада**, тако да се број корисника по запосленом увећава. Са становишта **квалитета одговора на потребе корисника**, повећање броја корисника требало би да прати и одговарајуће повећање броја запослених. Услед повећаног обима посла у ЦСР тешко је радити на унапређивању стручног рада у складу са захтевима савременог социјалног рада и сложености проблематике коју доносе корисници. **Планирање људских ресурса** у социјалној заштити се намеће као веома важан задатак у наредном периоду, којим треба озбиљно да се позабаве све надлежне институције.

Област **стручног усавршавања** још увек није довољно уређена у систему социјалне заштите и постоје разлике међу ЦСР у поимању значаја континуираног додатног учења, планирања и избора обука.

У протеклих пет година бележи се константан пораст укупног броја корисника на евиденцији ЦСР. Укупан број корисника у 2017. години је за 11% већи од броја корисника забележеног у 2013. години.

Највећи број корисника у 2017. години, како малолетних, тако и пунолетних је из групације **материјално угрожених**.

Пораст броја деце под старатељством континуиран је у периоду од последње 3 године. У 2017. години укупно је било **9.543 деце према којој је примењена старатељска заштита**. Као најчешћи разлог примене старатељске заштите код нових корисника у 2017. години (стално старатељство) ЦСР наводе **неадекватно родитељско старање**. Разлози за предузимање старатељске заштите према деци, као и пораст броја деце према којима се предузима ова мера, указују на неопходност развијања широке лепезе услуга **подршке породицама како би могле да одговоре на потребе деце**.

Укупан број пунолетних корисника код којих је примењена старатељска заштита у 2017. години био је 13.075. У укупном броју корисника лишених пословне способности и даље доминирају потпуно лишени, док је број особа делимично лишених пословне способности незнатан.

У току 2017. године ЦСР је, као орган старатељства, у циљу заштите деце, **интервенисао издвајањем укупно 1.093 деце из породица**. У процесу збрињавања деце издвојене из биолошке породице у току 2017. године, реализовани су привремени смештаји деце: код

сродника, на породични смештај, домски смештај и у прихватилишта. Међутим, удео деце до **три године издвојене из породице заступљен је са 23,7%**, што је веома забрињавајући податак и захтева адекватан одговор система на више нивоа.

Током 2017. године, **наставља се тренд смањења броја деце за коју је усвојење изабрано као облик заштите**. Према подацима ЦСР, у односу на претходну годину, смањен је и број деце за коју је утврђена подобност за усвојење. Област усвојења је веома значајна и захтева посебну пажњу свих актера у систему социјалне заштите.

У 2017. години евидентирано је 25% више пријава породичног насиља и насиља у партнерским односима, у односу на број пријава у 2016. години. У 99% пријава насиље се дешава у биолошким породицама, било да су жртве деца или пунолетне особе. Према **узрасној структури**, 52% пријава односи се на насиље над одраслима, а 27% над децом. У свим узрастним категоријама као жртве доминирају особе женског пола.

Када је реч о поступању ЦСР у **случајевима пријава насиља, како над децом, тако и над пунолетнима**, у највећем броју случајева, од стране ЦСР је пружана материјална, правна или стручно саветодавна подршка. Највећи број интервенција у подршци деци жртвама породичног насиља и њиховим породицама, остаје у оквиру делатности ЦСР, што говори и о захтевности у планирању услуга, активности и мера, али и о високим захтевима за развијање специјализованих знања запослених у ЦСР за рад на овим проблемима.

Према подацима ЦСР, током 2017. године евидентирано је укупно **19.829 деце са проблемима у понашању и деце у сукобу са законом**, што је за 34% више него у 2016. години. **Статистички подаци које достављају ЦСР** почивају на евиденцијама које нису уређене, што податке чини недовољно поузданим. Потребна су истраживања ове појаве да би се могло закључивати о променама у овој корисничкој групи и области уопште. Број деце млађе од 14 година која су кривично неодговорна, а у сукобу су са законом, односно која су починила кривична дела, у сталном је порасту. **У 2017. години је укупно 1.270 деце млађе од 14 година починило кривично дело или прекршај.**

Највећи број поступака ЦСР у заштити права деце је, као и претходних година везан за **спорове око вршења родитељског права**, а потом следе поступци у којима се родитељи споре око начина одржавања контаката детета и родитеља.

Велики број поступака за вршење родитељског права у ЦСР упућује на потребу неговања високо стручних професионалаца у ЦСР за овај домен посла. Када се томе дода и захтев да се оствари пуна партиципација деце у случајевима високо-конфликтних развода, овом домену рада ЦСР је потребно брижљиво приступити и ојачати ЦСР разрађенијим процедурама за поступање, као и услугама на које се могу ослонити.

У поступцима заштите деце од угрожавајућег функционисања родитеља, ЦСР се као орган старатељства и даље највише опредељује за покретање **поступка за лишење родитељског права**, док се значајно мање опредељује за покретање других поступака: кривични поступак против родитеља и поступак за заштиту права детета. **ЦСР је у 2017. години покренуо 348 поступака за лишење родитељског права**, што је нешто мање у односу на претходну годину.

У 2017. години је донето **507 решења о мерама корективног надзора** у односу на родитеље, што је 2% мање предузетих ових мера у односу на прошлу годину.

На основу праћења система социјалне заштите и искустава из супервизијске подршке као континуираних послова РЗСЗ, закључујемо да је за организовано планирање очувања и унапређења система социјалне заштите, посебно рада ЦСР, неопходно да се:

- ◆ обављају континуирана примењена истраживања појава, потреба и проблема корисника са циљем дефинисања адекватних одговора у стручном раду,
- ◆ усмери пажња на важност и делотворност евалуације као предуслова планирања развоја система, односно да се у праксу система социјалне заштите уведу континуиране процене потреба и проблема корисника са једне стране, али и евалуације самог система – праксе стручног рада, потреба стручних радника, организационих решења у ЦСР и потреба за услугама,
- ◆ преиспитају постојеће процедуре у стручном раду и испитају потребе за недостајућим процедурама, приручницима и упутствима, како би стручни радник сваког центра у Србији имао јасан водич у поступању за сваку врсту проблема на којем ради. Постојећи механизми, као што су обуке, не могу да буду једино решење система у овако комплексној друштвеној реалности у којој раде стручни радници у центрима за социјални рад.